

ספורט

שודד מכנס: הכוכב

ההישג הבולט ביותר בתחום הספורט הישראלי לא הושג ביורה הבינלאומית. קבוצת-הייצוג מיספר אחת של הספורט הישראלי — קבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב, המשיכה אומנם להלהיב המונים, במיוחד במישחקי גביע אירופה. אך לא חזרה על הישגה מהשנה שעברה. גם שחיני ישראל ואתלטיה, ששברו שיאים לאומיים ישנים. עדיין הזדנבו מאחורי כשהגיעו להתמודדות בינ-לאומיות. הישגים בקנה-מידה בינלאומי הושגו אומנם באלופות-העולם בשיט מיפרשיות מדגם 420, או בזינוקי סקי-מים, שבהם כבשו ספורטאים ישראליים תארים של אלופים. אולם היו אלה הישגים בענפי-ספורט שוליים, הרחוקים מתודעת ומפעילות ההמונים.

ההישג המרשים ביותר של השנה היה הישגה של קבוצת הכדורסל של מכבי נתניה, שתוך שנה אחת זכתה בכל התארים האפשריים — אלופות המדינה, גביע המדינה, גביע אלוף-האלופים וראשות בית במישחקי האינטרטוטו באירופה. למרות שהיה זה הישג קבוצתי, הוא הושג לא במעט בזכותו של כדורגלן מחונן, בעל נחורים מבטיחים כמו בינלאומים, שהפך השנה הכוכב הכדורסל הישראלי. זהו עוֹרֵד מִכְנָס בן ה-22, שהיה הדמות הדומיננטית של מכבי נתניה בעונת-השיא שלה. שליטתו של מכנס בכדור, גופו החסון והתמיר, התמצ' אותו המכוניות ברחבת שער היריב וחוש-הריח הטיבעי שלו להבקעת שערים, הפכו את החלוץ הנתנייתי אימת כל קבוצה שנגדה הוא משחק. בעונה האחרונה היה שותף נאמן להצלחה — אחיזה-תאום לְדִי מִכְנָס, שהיה הבולט בעמך האחורי של מכבי נתניה.

טלוויזיה

גילעד יערי: שליחות

איש-הטלוויזיה האמיתי, כמו לעיתונאי האמיתי, הוא אדם החדור דחף פנימי עמוק למלא את תפקידו — גם בלי הסכמת הממונים עליו, גם על חשבוננו הפרטי. כאלה היו שני אנשי-הטלוויזיה שחשו לקאהיר מייד אחרי ביקורו של אנוֹר אל-סאדאת בירושלים — אלכס גריןשפן ואהוד יערי. הם לא קיבלו אישור לכך מהנהלת הטלוויזיה, נסעו על חשבונם, הסתכנו בהפרת חוק. אולם הם הגיעו — ובמשך שבוע ימים היו הישראליים היחידים בקאהיר, מילבד איש העיתונות סמו גריןשפן וצוות העולם הזה: העורך אורי אכנרי והצלם שלמה סתר.

הם לא רק הגיעו, אלא גם פעלו לדוגמה. בעוד שגילעד השתלט ממש על בניין הטלוויזיה המצרית, כבש לבנות והקים את המערכת האירגונית המסובכת, יצר יערי קשרים עם גדולי המדינה, הביא לטרקלינו של כל ישראלי את דברו של האיש ברחוב המצרי, ובכך תרם תרומה חשובה ביותר להבאת עניין השלום אל ליבם של המוני ישראל.

בסוף השנה ביצע יערי מיבצע דומה, כשהגיע למא-רוקו בניסיון דומות.

במערכת-הפנים הצטיינו שני כתבי-טלוויזיה, שהיו אף הם חדורים הרגשת-שליחות חזקה, שדירבנה אותם לבצע משימות שלא תמיד היו לטעמם של הממונים עליהם, הבוסים החדשים של שילטון המהפך. רפליק הרבי זיעזעו את המדינה, וגרם את ניתוק הקשר הרגשי בין הציבור ובין יישובי פיתחת-רפיה כאשר חשף את השערוריה המחרידה של העסקת ילדים ערביים קטנים.

כלכלה

פלומין: דירה בדולארים

ההמונים קיללו את שימחה ארליך. אך האיש שעשה את המלאכה היה סגנו יחזקאל פלומין, רואה-חשבון במיקצועו, שניהל את המדיניות הכלכלית.

לשנייה לא היה בלם להתפאר. אחרי הרגע האחד הגדול — המהפך הכלכלי, שצימצם את הפיקוח על המטבע הזר — התחילה האינפלציה לדהור, כפי שלא דהרה בארץ מעולם. באמצע השנה דובר על אינפלציה של 50%, בסוף השנה, בעיקבות הסכם קמפ-דייוויד, היו כבר שדיברו על אינפלציה של 100% לשנה.

הלירה הישראלית שקעה. השטר שנשא את דיוקנו של תוזה-המדינה ואת הסיפרה 100 הפך כימעט חסר-ערך, נושא לזילזול ולבוז. הישראלי בחו"ל נוכח לדעת כי ערך המטבע שלו מתקרר לאפס. ואילו בארץ עצמה החלו עושים עסקות ומשכירים דירות בדולארים.

נוצר גן-עדן לספסרים מכל הסוגים, הבורסה הפכה למוקד של התעניינות להמונים גדולים, וההון השחור, שהגיע מלמדים של הרבה עשרות מיליארדים, שיגשג.

אמנות

קדישמן: כבשים בוונציה

מי שבא השנה למארע האמנותי הגדול, הביאנלה של ונציה, למד שם חדש, בעל צליל יהודי מובהק: **מנשה קדישמן**, ששלט בביאנלה של 1978 כשם פסל ישראלי אחר, דני קרוון, שיטט בביאנלה קודמת.

מעשיו הנועזים של קדישמן היכו גלים, נפוצו בעולם בספרים ובחבורות. עוררו תשומת-לב כללית בין שוחרי-האמנות. ער של 17 כבשים ונציאניות ואיל אחד, מסור מנים בכתימיו-היו ציבעוניים גדולים, היווה את תרומתו לנושא "מהטבע לאמנות — ומהאמנות לטבע", כותרת הביאנלה.

קדמו, קרוון, עשה אותה שעה חיל בפירוצה הסמוכה. המיבצע האמנותי שלו במיצר בלוודרה, המשקיף על הים, עורר אף הוא תשומת-לב עולמית בקרב שוחרי-האמנות, וזה בביקורות נלהבות.

פסל שלישי, **יגאל תלמודיקין**, היה אותה שעה שקוע בוויכוח מר על האנדרטה שלו בכיכר מלכי-ישראל, שאחה, כמה עסקנים עירוניים יזמו את הגליית האנדרטה לאתר אחר, פחות מרכזי.

עיתונות

גריןשפן: ראשון בקאהיר

יש עיתונאים הממתינים זמן רב לריגעים הגדול. כזה היה סמו גריןשפן, גבר נאה, יליד מצריים ממוצא אשכנזי.

כאשר חזר אנוֹר אל-סאדאת מירושלים לארצו, מיהר גריןשפן בעיקבותיו, מבלי לקבל היתר ממישרד-הפנים הישראלי ומבלי להמתין לאשרת-כניסה מצרית, כשהוא מחויק בדרכונו הישראלי בלבד, הגיע לנמל-התעופה בקאהיר ונתקבל בנורעות פתוחות. בכך קבע את התקדים ההיסטורי. הוא היה העיתונאי הישראלי הראשון שהגיע לקאהיר בדרכון ישראלי מאז קום המדינה. בימי שהותו, הפך אגדה חיה בין אנשי-הביטחון, נהייה-מוניטין ושאר המצרים שבאו עימו במגע דחוף, ושראו בישראלי דובר-הערבית נציג חיובי של ישראל.

בסוף תשל"ח חזר על מיבצע זה, והיה העיתונאי הישראלי הראשון שהגיע שוב לקאהיר אחרי קמפ-דייוויד. תופעה חמורה ביותר של תשל"ח הייתה הנחשול הגואה של תביעות על פי החוק-לאיסור לשון-הרע.

ספרות

בן-נר: סחיטה ומהפך

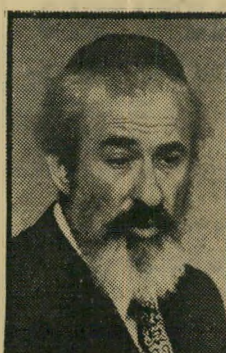

הסיפרות הישראלית לא הצמיחה השנה רומן גדול, או ספר שראה אור והביא לפולמוס-חברתי או תרבותי. ההישג החשוב ביותר של הפרוזה הישראלית בשנה החולפת, היה סיפור אקטואלי, שפירסם הסופר **יצחק בן-נר** בהמשכים בהארץ תחת הכותרת: אריעוד שושני ו/או אליקו בן-שושן. הסיפור מטפל ביומיים מחייו של עסקן בן עדת-ממיר, המתלבט בקשר לקבלת מינוי כתוצאה מן "המהפך המדיני". סירובו לקבל את המינוי נובע מהיותו נתון לסחיטה, ביגלל חווייה הומוסקסואלית בנעוריו.

ספר שהפתיע מבלי שנועד להפתיע, היה הספר סומכי מאת **עמוס עוז**, שנכתב במקורו לבני-הנעורים, והפך למיסמך אותנטי המתאר ילדות ירושלמית בשנות ה-40, חידלונה העיקרי של הסיפור הישראלי שלט לנוחם התפקיד שמילאה הסיפרות המצרית בשינוי ערכי העם המיצרי לאחר מילחמת יום-הכיפור, שאיפשר את ביקורו של סאדאת בירושלים.

דת

לורנץ: ליטרת הבשר

לא היתה זו שנה טובה לדת ישראל, נציגיה הבולטים ביותר היו עסקנים פוליטיים ממוחלים, שהצטיינו בעיקר בסחיטת כספים מקופת-המדינה ובכפיית חוקים מבישים על המדינה, באמצעות קנוניות קואליציוניות.

הנציג הממוחל ביותר היה בלי ספק, חברי-הכנסת הרב שלמה לורנץ, ראש סיעת אגודת-ישראל בכנסת. היתה לו עמדת-מפתח בקואליציה, כי סיעתו תמכה בממשלה, אך לא קיבלה תיקים ומושבים ליד שולחן הממשלה.

השנה הסתבר מהו הפיצוי: חוק שהמיט חרפה על דתי-ישראל, באשר הוא הפוטר משרות צבאי כל צעירה המצהירה שהיא שומלת על השבת ואיכלת כשר. הכל ידעו כי חוק זה לא ישהר בנות דתיות. שהיו משוחררות גם קודם לכן, אלא דווקא רמאיות, שקניניות ומשמטות. מחיר אחר נתגלה כאשר האשים עמיתו, ח"כ **מנחם פרוש**, את לורנץ בכך שקיבל מידי הממשלה עשרות מיליוני לירות עבור ישיבות, מחוץ לתקציב מישרד-הדתות, והשתמש בהן כראות עיניו, תחת להעבירן לתנועה.

תיאטרון

הורוביץ: פולחן הנוסטלגיה

הדמות הרעננה והמקורית ביותר בתיאטרון הישראלי היתה בתשל"ח דמותו של המחזאי **דני הורוביץ**, שמחר זהו צ'ארלי קאצ'רלי, שהועלה על במת החזן הירושלמי, העלה את פולחן-הנוסטלגיה הישראלי על מזבח של תרבות. הורוביץ, מוסמך החוג התיאטרוני באוניברסיטת תל-אביב, שעבודת-המסמך שלו היתה המחזות הספר שכתב וכישלון מאת **י"ח ברנר**, העמיד עצמו בגל הגואה של מחזאים מקוריים, כדמות הרצינית והמעמיקה שביניהם. תופעה מרתקת וחסרת-תקדים, שהגיעה השנה לשיאה, היתה ניצחון המחזאות המקורית, תהליך יצירת קהל צרכנים איכותי וקבוע למחזאות המקורית, שבו החל עוֹרֵד קוֹטלר בתיאטרון חיפה, הגיע לממדים, שהביאו את התיאטרון הלאומי הבימה, בניהולו האמנותי של רו"ר לוין, שנבחר השנה לתפקידו. לתיכנון העלאתם של אחד-עשר מחזות מקוריים בעונה הקרובה.

תיאטרון באר-שבע איבד במהלך השנה החולפת את שגשג לממדים של הרבה עשרות מיליארדים, שיגשג.